AVİM Yorum • No: 2014 / 29 • Şubat 2014

TÜRKİYE VE GÜMRÜ'DEKİ RUS ÜSSÜ

Ömer Engin LÜTEM

Ömer Engin LÜTEM

11 Şubat 2014

Ermenistanın Savunma Bakanı Seyran Ohanyan birkaç gün önce Türkiyeden gelen güvenlik tehdidi nedeniyle Ermenistanın topraklarında Rus birliklerini bulundurduğunu, Karabağ için Ermenistan ve Azerbaycan arasında savaş yeniden başlarsa Türk güçlerinin en azından dolaylı olarak buna karışacağını, ancak Rus-Ermeni ittifakının bu tür bir müdahaleyi durduracağını söylemiştir.

Bu sözler, uzun yıllardan beri ilk kez bir Ermeni bakanın Gümrüdeki Rus üssünün Türkiyeden gelebilecek bir müdahaleyi önlemek amacını taşıdığını ortaya koyması nedeniyle önemlidir. Genelde Rus ve Ermeni ilgilileri söz konusu üssün işlevi hakkında sessiz kalmayı tercih etmişlerdir. Gümrü üssünün süresinin 2044 yılına kadar uzatılması sırasında Rus Dışişleri Bakanı Sergey Lavrov 2010 yılı Eylül ayında verdiği bir mülakatta bu üssün esas amacının Rus Federasyonunun çıkarlarını korumak olduğunu, bu çıkarların Güney Kafkasya ve Hazar bölgesinde istikrarın korunmasını içerdiğini söylemişti. Başbakan Medvedev de o ay Azerbaycana yaptığı bir ziyarette bu üssün süresinin uzatılmasının Azerbaycanın güvenliği için bir tehlike oluşturmadığını belirtmişti.

Rus Devlet adamlarının bu sözleriyle Ermenistan Savunma Bakanının yukarıda değindiğimiz ifadelerinin tam bir çelişki oluşturduğu açıktır. Türkiye ile iyi ilişkiler içinde olan ve bunları daha da geliştirmek isteyen Rusyanın Ohanyanın sözlerinden memnun olmadığı, belki de bu hususun kendisine duyurulmuş olduğu tahmin edilebilir.

Ermenistan Savunma Bakanı neden bu ifadelerde bulunmak gereğini duymuştur.

Bu konuda her şeyden önce Ermenistan ve Azerbaycan arasında keskin nişancılar aracılığıyla yürütülen küçük çapta bir tür savaşın bulunduğu dikkate alınmalıdır. Ermenistanın üstünlük sağlayamadığı, Minsk Grubunun da durduramadığı bu çarpışmalar Ermenistanda tedirginlik yaratmakta ve ayrıca Türkiye ile Azerbaycan arasındaki stratejik ortaklık nedeniyle Türkiyenin olası bir müdahalesini akla getirmektedir. Ermenistanda askeri alanda Azerbaycan ile baş edilebileceği gibi yersiz bir kanı vardır. Ancak Türkiye için aynı şeyi söylemek mümkün değildir. Ermenistan Savunma Bakanı Rus üssünün Türkiyenin olası bir müdahalesini önleyeceğini söylemek suretiyle bu konudaki endişeleri gidermek istemiştir.

Bu askeri denebilecek nedenin yanında siyasi nitelikte nedenler olduğu da görülmektedir.

Gerek Ermenistan gerek Diaspora kamuoylarında 2015 yılında, bazı ülkelerin de yardımıyla Türkiyenin soykırım iddialarını kabul edeceği ve ardından da tazminat ödemesi ve hatta Ermenistana toprak vermesi sürecinin başlayacağı gibi hayli yaygın bir kanı bulunmaktadır. Oysa 2015 yılı ve sonrası için yapılacak eylemlerin, Türkiyede bir ölçüde rahatsızlık yaratacak olmakla beraber, bunların soykırımın tanınması ve bunun da ötesinde bazı sonuçlar doğurması mümkün görülmemektedir. Başkan Sarkisyan da aynı düşüncede olsa gerektir ki bir yıl kadar önce, 2015in bir tsunamiye benzetilmesinin doğru olmadığını, diğer yandan 2015in mutlaka varılması gereken bir nokta olduğuna, bir yüz metre yarışı içinde bulunulduğuna, her yıl bir metre kazanılarak yüzüncü metreye gelindiğinde büyük bir zafer kazanılmış olunacağına inanmadığını ifadeyle 2015in bir hedef değil bir süreç olduğunu vurgulamıştı. Ancak Ermeni kamuoylarında 2015 ile ilgili aşırı beklentiler halen de devam ettiğinden bunlar gerçekleşmediği takdirde ileride Ermenistan Hükümetine karşı bir eleştiri kampanyası açılması olası görülmektedir. Bu nedenle, Azerbaycana ek olarak Türkiye ile de bazı gerginlikler yaşanması, bunların güvenlik gibi hassas alanlarda olması söz konusu eleştirileri önleyecek bir işlev yapabilecektir.

Diğer yandan Ermenistanın 2015 e ilişkin eylem ve girişimlerinin bir ölçüde olsun başarılı olması diğer bazı ülkelerin kendisine destek olması ile mümkündür. Bazı ülkelerin böyle bir destek vermeye hazırlandıkları, mesela Almanyanın bu iş için bir ödenek ayırdığı Sayın Başbakanın son Almanya ziyaretinde ortaya çıkmıştır. Türkiye-Ermenistan arasındaki ilişkilerde olumlu gelişmeler görüldüğü takdirde diğer ülkelerin Ermenistana yardım etmeleri için bir neden kalmayacaktır. Aksine iki ülke arasında gerginlik olması bazı ülkeler için küçük ve fakir Ermenistana yardım edilmesi için yeterli sayılacaktır. Bu nedenle Ermenistanın Türkiye ile kontrollü bir gerginlik politikası izlediği görülmektedir. Başkan Sarkisyan ve diğer Ermeni yetkililerin devamlı olarak Türkiye aleyhinde konuşmalarının ve iki ülke arasında normal ilişkiler kurulmasının aynı zamanda Karabağ sorunun çözümüne de katkıda bulunacağı gibi Türkiyenin yapıcı önerilerinin reddedilmesinin asıl nedeninin bu olduğunu düşündürmektedir.

Yazar Hakkında :

Atıfta bulunmak için: LÜTEM, Ömer Engin. 2026. "TÜRKİYE VE GÜMRÜ'DEKİ RUS ÜSSÜ." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2014 / 29. Şubat 10. Erişim Kasım 10, 2026. https://mail.avim.org.tr/tr/Yorum/TURKIYE-VE-GUMRU-DEKI-RUS-USSU

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır